

► **Celeste Alink brengt in kaart wat er over is van oorspronkelijke boomsoorten**

Waar is de autochtone boom? 'Ook de natuur is ons erfgoed'

Van de oorspronkelijke bomen en struiken in Nederland is nog maar 3 procent over. Natuurorganisatie Landschap Overijssel wil weten wat er in de provincie nog over is na de grootschalige aanplant van uitheemse soorten als gevolg van de grondontginningen en ruilverkavelingen van de vorige eeuw. „We hebben het over ons groene erfgoed. Dat moeten we beschermen.”

Herman Haverkate

Ze kent het gebied nog uit haar jeugd. Met gezwinde pas loopt Celeste Alink, projectmedewerker bij het Landschap Overijssel, over het landgoed Groot Brunink bij Enschede. „Ik ben hier geboren. Dat geeft altijd een speciaal gevoel.” Vandaag, op deze warme ochtend, is ze hier met een missie. Het landgoed, eigendom van Landschap Overijssel, is een van de gebieden die het komende jaar worden onderzocht op de mogelijke aanwezigheid van wilde, autochtone bomen en struiken zoals die eeuwenlang het landschap van Nederland hebben bepaald.

Slechts paar restjes over

„Bijna al het groen wat we zien, komt helemaal niet uit Nederland. Veel mensen beseffen dat niet, maar het is wel degelijk de werkelijkheid. Hooguit een paar kleine restjes zijn nog over van de bomen en struiken die hier na de ijstijd van duizenden jaren geleden naartoe zijn gekomen. Door de aanplant van nieuwe, uitheemse soorten heeft de mens vooral sinds de vorige eeuw het landschap totaal veranderd. De oude, wilde en autochtone bomen die er pakweg 150 jaar geleden nog in grote hoeveelheden stonden, zijn vrijwel volledig verdwenen.”

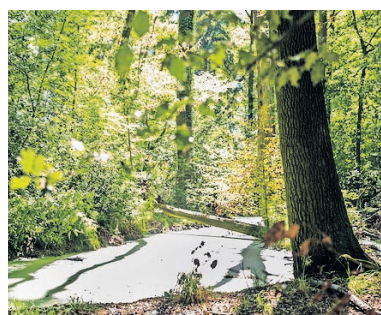
Wat er op Groot Brunink nog over is van dit groene erfgoed van Nederland, durft Celeste Alink op voorhand niet te zeggen. Meer dan kleine restjes zullen het niet zijn, verwacht ze. Een enkele oude

boom of struik die de grootschalige ontginningen en verkaveling van de vorige eeuw overleefden of, wellicht, een kleine clustering van de oorspronkelijke begroeiing. „Precies dat willen we onderzoeken. Hoeveel is er nog aanwezig en hoe staan ze er bij? Zijn het tot uitsterven gedoemde eenlingen of hebben we het over een soort populatie die het waard is om te beschermen en, eventueel, door het juiste beheer verder te versterken?”

Reestdal

Het vinden van de autochtone bomen is een kunst op zichzelf. Met het oog op het onderzoek is het Landschap Overijssel in het Reestdal bezig om vrijwilligers te scholen in het onderscheiden van de

▲ Celeste Alink: „De oude, wilde bomen die hier pakweg 150 jaar geleden in grote hoeveelheden stonden, zijn vrijwel volledig verdwenen.” FOTO'S CHARISSA VAN WILLIGEN

wilde zomereik, winterlinde, meidoorn, beuk of andere soorten voor wie het nog niet te laat is. De autochtone grove den bijvoorbeeld, ooit aanwezig in grote populaties, is volledig uit Nederland verdwenen.

Ook de wilde taxus, die Celeste Alink vandaag aantreft vlakbij de oever van de Bruninksbeek, is zo'n boom die je nauwelijks meer ziet in Nederland. „Een van de laatste staat in Gelderland. En mogelijk dus een paar in Twente. Alle andere zijn afkomstig van buiten Nederland en ingevoerd. Bert Maes, de grote expert op dit gebied, heeft Groot Brunink op voorhand aangemerkt als een gebied waar de autochtone taxus nog zou kunnen staan. Het is onze taak om vast te stellen of dat ook echt zo is.”

De juiste bomen spotten, zo blijkt, is in eerste instantie een kwestie van goed kijken. „Daar worden onze mensen ook op getraind. Ze weten waar ze op moeten letten. We weten ook waar we moeten zoeken. Gebieden waar voor pakweg 1850 al bos groeide

Niet alleen gebouwen of schilderijen zijn erfgoed, maar ook de natuur. Laten we dat alsjeblieft nooit vergeten

– Celeste Alink, Landschap Overijssel

zoals Hof Espelo en Noord-oost-Twente, zijn de meest logische plekken.”

Onder begeleiding van het Landschap Overijssel en met ondersteuning van experts gaan de vrijwilligers aan de slag. In eerste instantie op de eigen gebieden van het Landschap, later ook in andere natuurgebieden in de provincie. „We willen weten wat er nog is en op basis daarvan mogelijk actie ondernemen.”

De gevaren begrijpen

Volgens Celeste Alink is het behoud van het erfgoed meer dan ooit noodzakelijk. „Mensen zullen zich in eerste instantie afvragen of het nu zo erg is of een eik nu echt een nazaat is van die oude eiken van vroeger of dat we hem uit bijvoorbeeld Polen hebben geïmporteerd. Maar als je echt nadent, begrijp je wat de gevaren daarvan zijn. Een meidoorn hier bloeit op een heel ander moment dan een tje uit Zuid-Frankrijk. Voor al het leven dat uit zo'n boom ontstaat, betekent dat een enorme verandering.”

„Een boom van eigen bodem heeft zich in al die duizenden jaren volledig aangepast aan de omgeving, net als de insecten die er van afhankelijk zijn. Hij kan tegen een stootje en is opgewassen tegen mogelijke klimaatveranderingen. Bij al die geïmporteerde soorten is het nog maar de vraag hoe ze zich ten opzichte van dat alles zullen verhouden.”

Dat de wilde bomen en planten op landgoederen als Groot Brunink zoveel mogelijk bewaard moeten blijven, staat voor haar als een paal boven water. „Niet alleen gebouwen of schilderijen zijn erfgoed, maar ook de natuur.”

■ Het project is online te volgen via landschapoverijssel.nl/wildebomenstruiken